



طهران در ورقه‌های پستی (منتخبی از کارت پستال‌های تاریخی تهران)

مجتبی آقایی سربرزه
با همکاری: مهرداد اسکویی

سرسنسله:	آقای سربرزه، مجتبی، ۱۳۴۴
عنوان پدیدآور:	طهران در ورقه های پستی: منتخبی از کارت پستال های تاریخی تهران / مجتبی آقای سربرزه با همکاری مهرداد اسکویی؛ زیر نظر معاونت برنامه ریزی و توسعه [سازمان زیباسازی شهر تهران] کمیته راهبری یاسر جعفری، و دیگران
مشخصات نشر:	تهران: سازمان زیباسازی شهر تهران، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری:	۳۷۲ ص.: مصور
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۶۹۸۱-۷۱-۲
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
یادداشت:	قسمت های از متن کتاب به زبان انگلیسی است
یادداشت:	کمیته راهبری یاسر جعفری، اسکندر مختاری، محمد حسن خوشنویس، سجاد مرادی نیا
یادداشت:	کتابنامه
عنوان دیگر:	منتخبی از کارت پستال های تاریخی تهران
موضوع:	کارت پستال ها - ایران - تهران
موضوع:	Postcards - Iran- Tehran
موضوع:	کارت پستال ها - ایران - تاریخ - قرن ۱۴-۱۳ ق
موضوع:	Postal Service-Iran-history20-19-th.Century
موضوع:	پست و خدمات پستی - ایران - تاریخ
موضوع:	Postal Service-Iran- History
شناسه افزوده:	اسکویی، مهرداد، ۱۳۴۵
شناسه افزوده:	جعفری، یاسر
شناسه افزوده:	سازمان زیباسازی شهر تهران. معاونت توسعه و برنامه زیری
شناسه افزوده:	سازمان زیباسازی شهر تهران
رده بندی کنگره:	DSR ۲۰۰۷
رده بندی دیویی:	۹۵۵/۱۲
شماره کتابشناسی ملی:	۷۵۱۲۲۵۵
وضعیت کورن:	فیبا



طهران ۱۳۰۰



طهران در ورقه های پستی (منتخبی از کارت پستال های تاریخی تهران)

ناشر: سازمان زیبا سازی شهر تهران
گردآوری، تحقیق، تألیف و مدیریت هنری: مجتبی آقای سربرزه
(استادیار دانشگاه علم و فرهنگ)

باهمکاری: مهرداد اسکویی
زیر نظر: معاونت برنامه ریزی و توسعه
طراحی و گرافیک: موسسه فرهنگ و هنر
ترجمه: مصطفی ساهری
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: موسسه همشهری
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / ۱۴۰۰

نظارت فنی بر چاپ: افشین شیروانی
کمیته راهبری: یاسر جعفری، اسکندر مختاری، محمد حسن خوشنویس، سجاد مرادی نیا
همه حقوق برای مولف محفوظ است.

نشانی: تهران، میدان هفت تیر، خیابان شهید مفتاح، نرسیده به ورزشگاه شیروودی، نیش کوچه شیروودی، پلاک ۲
تلفن: ۰۲۱-۹۶۰۴۴۰۰۰

www.zibasazi.ir
Email:info@zibasazi.ir

فهرست

۶	گردآوری و معرفی بخش ناشناخته ای از اسناد تصویری تهران، پرداختن به مستنداتاقی نویافته / شهردار تهران
۷	رویکردی برای بازخوانی شاخصه های شکل دهنده شهر / مدیرعامل سازمان زیباسازی شهر تهران
۸	کارت پستال، یادمان های زیست بوم تاریخی و اجتماعی ما / مجتبی آقایی
۱۰	نخستین ورقه های پستی مَصور تهران / مهرداد اسکویی
۲۰	فصل اول: حومه طهران
۴۰	فصل دوم: دروازه ها و سردرها
۷۶	فصل سوم: مناظر عمومی شهر
۹۸	فصل چهارم: میدان های شهر
۱۲۴	فصل پنجم: خیابان ها و معابر
۱۴۴	فصل ششم: اماکن مذهبی
۱۶۶	فصل هفتم: ابنیه و عمارت ها
۲۲۰	فصل هشتم: مردم و جامعه
۳۰۸	فصل نهم: نهضت مشروطه



گردآوری و معرفی بخش ناشناخته ای از اسناد تصویری تهران، پرداختن به مستنداتی نویافته

هر چند که با پژوهش های اخیر قدمت تهران را بالغ بر ۷۰۰۰ سال تخمین می زنند، این قصبه کوچک اما از قریب به ۲۲۰ سال پیش که از سوی آغا محمد خان قاجار به پایتختی برگزیده شد نام و اعتباری یافت تا بدانجا که امروزه از حد کلانشهر هم فراتر رفته است. در این گذر، سیر و سرعت گسترش و افت و خیزهای تحولات کالبدی، فرهنگی و اجتماعی تهران به قدری شتابان بوده که گاه برای آن نمی توان توازن و منطقی قائل بود؛ به گونه ای که بسیاری از مولفه ها و جلوه های هویتی و تاریخ ساز چهره در گرد و غبار این شتاب کشیده و بعضاً نادیده و ناخوانده به فراموشی سپرده شده اند. رخدادهای بزرگ و کوچکی که بدون تردید هر یک سهمی در آنچه که امروز تهران نامیده می شود داشته و دارد. تهرانی که نه تنها یک کالبد شهری و زیست بوم متراکم میلیون ها ساکن، بلکه به اقتضای هویت، نقش و عملکرد چند وجهی، خواسته یا ناخواسته در سوگیری و شکل گیری نظم و نظام اجتماعی و پارادایم مدیریت شهری کشور ایفای نقش می کند. در نیم قرن اخیر و به دلالت کانون انقلاب اسلامی، تهران همچنین به بستری قدرتمند و مهم برای رخدادهای اثر بخش بر مراودات و معادلات منطقه ای و جهانی نیز مبدل شده است. از این رو در کنار همه هیاهوهای شتابان عصر کنونی و زندگی شهری، واکاوی دفينه های هویتی از طریق توجه و سرمایه گذاری در عرصه جستارها، کوشش ها، گردآوری و ساماندهی تجربه ها، مدارک و اسناد گذشته بیش از هر زمانی ضرورت یافته است. در این میان اما، مدارک و نسخه های تصویری به دلیل برخورداری از وجه پررنگ و اعتبار استنادی، جایگاه بلامنازع و ارجمندی را دارا است. سندهای شاخص و معتبری که برای جمع آوری، احیا و ارتقای آنها دست کم در حوزه و محور مضامین شهری و به تبع آن شهر تهران به صورتی در خور و سامان یافته اقدامی صورت نگرفته است. لذا انتشار کتاب حاضر را زمینه ای برای توجه به این مهم از سوی شهرداری تهران می دانم که امید است با همکاری محققین و علاقه مندان جامعه عمل بپوشد و زمینه ساختارمندی برای پویایی فرهنگی در گردآوری، احیا و ترویج تجربه ها و خاطره های جمعی و اسناد مصور تهران فراهم آید. در خاتمه شایسته است از زحمات هنرمندان و محققینی که در گردآوری و انتشار این مجموعه نفیس همت گماردند تقدیر و تشکر نمایم.

شهردار تهران